



"Ideeën hebben consequenties"

André van Stigt



SAMENWERKEN MET IJ-PRIJSWINNAAR ANDRÉ VAN STIGT

Voor insiders is het niet verwonderlijk dat dit jaar de prijs voor de Amsterdamse ondernemer 2014, de IJ-prijs, aan architect André van Stigt is toegekend. Hij nam de onderscheiding op 22 oktober jl. in ontvangst in 'zijn' Hallen. Van Stigt is ook Stadsherstels architect voor de restauratie van de - tot het complex behorende - Hal 17. Hoe is dat? Samenwerken met een man die zichzelf omschrijft als 'geen gemakkelijke jongen in het proces.' Een blik op vijftientig jaar samenwerking.

Monique Hollenkamp

SAMENWERKEN MET ARCHITECT ANDRÉ VAN STIGT

Het is niet de gemakkelijkste opdracht. Goed samenwerken met bouwmeester Andre van Stigt (1959). Tegelijkertijd zit daar ook de kracht van het verbond. Het noodzaakt tot intense overlegmomenten met de persoon die een mening heeft over de grote lijnen en over de details. Die alles heeft bedacht en het plan ook precies zo wil uitvoeren. Zo min mogelijk compromissen. Betrokkenheid *all the way*, met prachtig resultaat aan het eind.

Die soms extreme betrokkenheid en het hebben van een gefundeerde mening over de grote lijnen én de details wordt verklaard, zo zegt zijn partner Jet van den Heuvel, door de opvatting van André dat 'ideeën consequenties hebben'.

Stadsherstel werkt nu ruim twintig jaar samen met André van Stigt. Van Vondelkerk tot Hal 17. Paul Morel is Van Stigts *counterpart* bij Stadsherstel. In de beginjaren was dat Maarten de Boer (eveneens architect) van het Amsterdams Monumenten Fonds. Beiden benadrukken dat samenwerken met de geroemde architect een 'intensieve en constructieve bezigheid' is.

Voormalige paardentramremise, Hal 17, in haar nog ruwe vorm. Ook wel de 'kleine passage' genoemd, omdat men zich in een soort kashba zal wanen als deze passage straks klaar is. Het is tevens een verbindingsweg tussen de Toilenstraat en de Bilderdijkade
Foto Aart Jan van Mossel



DE IJ-PRIJS

De jury van de IJ-prijs is lovend over de bijdrage van Van Stigt aan de economische ontwikkeling en de internationale allure van de stad Amsterdam. Als architect én als ondernemer. Het project De Hallen van de Tram Remise Ontwikkeling Maatschappij (TROM) in Amsterdam West is daarvan een sprekend voorbeeld. Van Stigt bevindt zich in een illustre gezelschap van zestien andere laureaten, waaronder Mariss Jansons en Jan Raes van Het Koninklijk Concertgebouworkest.

"De jury wil met de toekenning van deze prijs haar waardering uiten voor het feit dat André van Stigt met zijn projecten het historische karakter en de internationale allure van Amsterdam versterkt en daarmee bijdraagt aan de economische ontwikkeling van de stad"

Uit juryrapport IJ-prijs 2014

Het project De Hallen staat nu vol in de publiek. De passage is sinds april in gebruik en nog steeds openen nieuwe huurders de deuren. Van Stigt is zowel initiator als architect van het project. Nu is Hal 17 aan de beurt, met het tweede deel van de Passage. En voor dat gedeelte is de eigenaar Stadsherstel Amsterdam de opdrachtgever.

VONDELKERK: VOORBEELD VOOR HERBESTEMMING

Maar het begon allemaal in de jaren 80 met de Vondelkerk. De in verval geraakte en met sloop bedreigde kerk van P.J.H. Cuypers.

In 1980 sluit het bisdom de kerk. De herbestemming is gestrand, de aannemer failliet en niet veel later vinden krakers er hun thuis. Het is tegen deze achtergrond dat de Stichting Vondelkerk wordt opgericht

"Samenwerken is niet zijn sterkste kant, maar hij heeft wel het hart op de juiste plaats"

Maarten de Boer - Stichting AMF

met als doel de kerk van de sloop te redden. Het blijkt moeilijk om een geschikte rendabele invulling te vinden. Reden om contact te zoeken met Andre van Stigt voor een verbouwingsplan. Van Stigt is nog jong als hij in 1981 bij het architectenbureau van zijn vader, Joop van Stigt, werkt. Hij staat erom bekend dat hij voor een redelijke prijs een goed plan kan maken. Mede dankzij doortastend optreden van Dorien van der Waerden wordt de kerk van de sloop gered en aangekocht. Met behulp van een lening, subsidies van lokale, provinciale en landelijke overheden, bijdragen van particulieren en de start van aannemer Kneppers zonder vooruitbetaling, begint de verbouwing. De kerk wordt volgens plan van Van Stigt verbouwd en geschikt gemaakt voor gedeeltelijke verhuur. Het centrale deel van de kerk blijft een open en voor publiek toegankelijke ruimte.

De herbestemming van de Vondelkerk is achteraf gezien een doorbraak geweest in het denken over restauratie en herbestemming van kerken.



MONUMENTENREDDERS

De betrokken, actieve Amsterdammers van de Stichting Vondelkerk, waaronder Maarten de Boer en Andre van Stigt, richten in 1990 de stichting Amsterdams Monumenten Fonds (AMF) - op. Met als doel met sloop bedreigde of noodlijdende monumenten te behouden voor de stad. Het AMF wordt een N.V. in 1992 en ontwikkelt zich in de jaren erna tot een 'reddingsvlot' voor grote gebouwen die niet of nauwelijks geschikt zijn voor een woonfunctie. In 2000 fuseert AMF met Stadsherstel Amsterdam. Die actieve Amsterdammers en medeoprichters blijven nadrukkelijk betrokken bij het redden van monumenten. Dorien van der Waerden als bestuurslid van de Vereniging Vrienden van Stadsherstel. Maarten de Boer, die in 1998 al publiekelijk riep dat 'de tramremise Oud-West, De Hallen dus, zou moeten worden gered', tegenwoordig als bestuurslid van de stichting AMF.

De Vondelkerk. Bijzondere Locatie van Stadsherstel en deels herbestemd als kantoorruimte. 2011. Ernest Annyas

Voormalig koelpakhuis Pakhuis de Zwijger. Sinds de voltooiing van de renovatie in 2006 bewaakt Stichting Pakhuis De Zwijger het concept. Bijna dagelijks zijn er lezingen, debatten en muziek, rondom de thema's creatieve industrie en stedelijke ontwikkeling. Foto archief Stadsherstel



DRIE KERKEN, EEN PAKHUIS EN EEN TOREN

Van Stigt maakt in de jaren 80 en 90 herbestemmingsplannen voor respectievelijk de Vondelkerk, Posthoornkerk en Majellakerk. Voor die laatste kerk zelfs tweemaal. Voor het eerst in 1992 en daarna voor een derde leven van de kerk in 2012. Altijd gaat het om restauratie, om

"Hij is één van die mensen met het meest bijzondere ruimtelijk inzicht. Een man met een ongelooflijk wiskundig hoofd die, en dat is wel irritant, door zijn extreme werkuren altijd eerder klaar is dan de rest"

Paul Morel - Stadsherstel

(gedeeltelijke) herbestemming en om respect voor de stijl van de oorspronkelijke architect, zodanig dat de ruimtelijke structuur en het openbare karakter kan worden behouden. De samenwerking wordt in 2005 vervolgd door de renovatie van Pakhuis

De Zwijger aan de Piet Heinkade en die van de Muiderkerktoren in 2012. En nu is er dan Hal 17 in het complex De Hallen.

Van de Vondelkerk van toen naar De Hallen van nu is een sprong van ruim vijftientig jaar. Waarin drie kerken, een pakhuis en een toren een nieuw leven kregen.



De Majellakerk huisvest sinds 2012 het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamer Orkest. Het is de tweede renovatie. Ook de eerste (in 1992) werd uitgevoerd door Architectenbureau J. van Stigt. Foto Hoen Suyk (ANP)

"Met André maak je dingen haalbaar die je met anderen niet kunt realiseren"

Paul Morel - Stadsherstel

NIEUWE AMSTERDAMSE HOTSPOT

Het complex De Hallen, de oude tramremise, heeft lang gewacht op een nieuwe bestemming. Het is een uniek complex van tien geschakelde hallen in de Kinkerbuurt. Eén ervan is Hal 17. Deze hal ontstond door uitbreiding van de van de Gemeentetram in 1908. Levensader van De Hallen is de Passage, die de Bilderdijkkade en Ten Katemarkt met elkaar verbindt. De Passage bestaat uit twee delen. Het eerste deel loopt van de Ten Katemarkt tot de Tollensstraat. Het tweede deel bevindt zich in Hal 17, de vroegere paardentramremise, en loopt van de Tollensstraat tot de Bilderdijkkade. Dit pronkstuk is nu al hard op weg een regelrechte hotspot voor Amsterdammers te worden. Met de opening van het tweede deel van de Passage door Hal 17 heeft de stad er deze Kerst een vrolijk uitzienende passage bij. Kleinschalig. Een soort 'overdekte Herenstraat', zegt Morel, die het open karakter van Hal 17 benadrukt. "Niet alleen is de passage heel toegankelijk door de lange openingstijden maar ook door de kleinschaligheid van de bedrijven/winkels die zich er vestigen en *last but not least* door het glazen dak waar je onderdoor flaneert.

Wat Stadsherstel betreft heeft de samenwerking met André van Stigt zijn beste tijd nog niet gehad. Samenwerken met een architect die zich net als Stadsherstel tot het uiterste wil inzetten om monumentale gebouwen te redden en ze een nieuw leven te geven is een inspannende zaak. Met André van Stigt samenwerken betekent een exercitie in bezieling, flexibiliteit en geduld. Niet gemakkelijk, maar altijd inspirerend. En Morel en Van Stigt hebben wel wat van elkaar

weg. De fascinatie voor de bijna-onhaalbare projecten, zo lijkt. Samen streven naar het beste resultaat. Dat mag nog wel even voortduren.